

Zadeva C-222/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

7. april 2023

Predložitveno sodišče:

Sofijski rayonen sad (okrajno sodišče v Sofiji, Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

7. april 2023

Predlagateljica v postopku za izdajo plačilnega naloga:

„Toplofikatsia Sofia“ EAD

Predmet predloga v postopku v glavni stvari

Predlog predložitvenemu sodišču za izdajo plačilnega naloga zaradi denarne terjatve

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU zaradi razlage člena 18(1) PDEU ter člena 4(1), člena 5(1) in člena 62(1) Uredbe št. 1215/2012

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 62(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v povezavi s členom 18(1) in členom 21 PDEU razlagati tako, da

nasprotuje temu, da pojem „stalno prebivališče“ fizične osebe izhaja iz nacionalne zakonodaje, ki določa, da se stalni naslov državljanov države, pred sodiščem katere je bil začet postopek, vedno nahaja v tej državi in ga ni mogoče prestaviti v drug kraj v Evropski uniji?

2. Ali je treba člen 5(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 v povezavi s členom 18(1) in členom 21 PDEU razlagati tako, da dovoljuje nacionalno zakonodajo in nacionalno sodno prakso, v skladu s katero sodišče države ne sme zavrnilo izdaje plačilnega naloga proti dolžniku, ki je državljan te države in glede katerega obstaja utemeljen sum, da ni podana mednarodna pristojnost sodišča, ker

je verjetno, da ima dolžnik svoje stalno prebivališče v drugi državi Unije, kar izhaja iz izjave dolžnika pred pristojnim organom, da ima v tej državi prijavljen naslov? Ali je v takem primeru pomembno, kdaj je bila taka izjava podana?

3. Ali je treba člen 18(1) PDEU v povezavi s členom 47(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v primeru, da mednarodna pristojnost sodišča, pred katerim je bil začel postopek, izhaja iz druge določbe, ki ni člen 5(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012, razlagati tako, da

nasprotuje nacionalni zakonodaji in nacionalni sodni praksi, v skladu s katero je izdaja plačilnega naloga sicer dovoljena le proti fizični osebi, ki ima svoje običajno prebivališče v državi, pred sodiščem katere je bil začel postopek, a ugotovitev, da je dolžnik, če je državljan te države, svoje prebivališče uredil v drugi državi, ne more temeljiti le na tem, da je prvi navedeni državi navedel naslov prijave („trenutni“ naslov), ki se nahaja v drugi državi Evropske unije, če dolžnik ne more izkazati, da se je v celoti preselil v zadnjenavedeno državo in nima naslova na ozemlju države, pred sodiščem katere je bil začel postopek? Ali je v tem primeru pomembno, kdaj je bila podana izjava o trenutnem prebivališču?

4. Če bo odgovor na prvo delno vprašanje tretjega vprašanja za predhodno odločanje, da je izdaja plačilnega naloga dopustna, ali je potem v skladu s členom 4(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 v povezavi z razlago člena 22(1) in (2) Uredbe (EU) št. 2020/1784 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah, kot je bila podana v sodbi v zadevi C-325/11, Alder, in v povezavi z načelom učinkovite uporabe prava Unije pri izvajanju nacionalne postopkovne avtonomije dopustno,

da nacionalno sodišče države, v kateri se državljan ne odpovedo prijavljenemu naslovu v tej državi in ga tudi ne morejo predstaviti v drugo državo, takrat ko je začelo postopek za izdajo plačilnega naloga v postopku brez udeležbe dolžnika, v skladu s členom 7 Uredbe (EU) št. 2020/1784 pri organih države, v kateri ima dolžnik prijavljen naslov, opravi poizvedbe o njegovem tamkajšnjem naslovu in pridobi podatke o datumu tamkajšnje prijave, da bi lahko pred izdajo končne odločbe v zadevi določilo dejansko običajno prebivališče dolžnika?

Določbe in sodna praksa Unije

Pogodba o delovanju Evropske unije, člen 18(1) in člen 21

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47(2)

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, člen 4(1), člen 5(1) in člen 62(1)

Uredba (EU) 2020/1784 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj), člena 7 in 22

Sodba Sodišča z dne 19. decembra 2012, Alder, C-325/11, EU:C:2012:824

Sodba Sodišča z dne 9. septembra 2021, Toplofikatsia Sofia in drugi, C-208/20 in C-256/20, EU:C:2021:719; vprašanja za predhodno odločanje v obravnavani zadevi so deloma podobna vprašanju, ki so bila predložena v združenih zadevah C-208/20 in C-256/20 glede možnosti sodišča, da preveri svojo pristojnost, potem ko je plačilni nalog že izdalo. Bistvena razlika v obravnavanem primeru je v tem, da želi sodišče svojo pristojnost utemeljiti na podatkih, ki jih je pridobilo *pred* izdajo plačilnega naloga.

Nacionalne določbe in sodna praksa

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (zakon o obligacijskih razmerjih in pogodbah, v nadaljevanju: ZZD), člen 68(a)

Grazhdanski protsesualen kodeks (zakonik o civilnem postopku, v nadaljevanju: GPK), členi 38, od 40 do 48, 53, 246, 282, 410, 411, od 413 do 416, 419 in 423

Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (zakonik o mednarodnem zasebnem pravu, v nadaljevanju: KMChP), člena 4 in 48

Zakon za grazhdanskata registratsia (zakon o registru prebivalstva, v nadaljevanju: ZGR), členi 3, 90, 93, 94 in 96

Razlagalna odločba št. 4/2013 Obshto sabranie na grazhdanskata i targovskata kolegii (skupni odbor civilnih in gospodarskih oddelkov, Bolgarija, v nadaljevanju: OSGTK) Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija, v nadaljevanju: VKS) z dne 18. junija 2014

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Predlagateljica v postopku za izdajo plačilnega naloga je „Toplofikatsia Sofia“ EAD, ki je družba, registrirana v skladu z bolgarsko zakonodajo.
- 2 Dolžnik še ni udeležen v postopku za izdajo plačilnega naloga, saj se to zgodi šele, potem ko je sodišče, če je pristojno, izdalo plačilni nalog. Postopek pa naj bi se vodil proti bolgarskemu državljanu V.Z.A.

- 3 Predlagateljica je 6. marca 2023 pri predložitvenem sodišču predlagala izdajo plačilnega naloga proti dolžniku zaradi denarne terjatve, ki izhaja iz tega, da je lastnik nepremičnine (stanovanja, ki se nahaja v stavbi v solastnini), ki se ogreva preko omrežja daljinskega ogrevanja, in za dobavljeno energijo ni plačal. Predlagateljica uveljavlja terjatev v višini 700,61 bolgarskih leva (BGN) vključno z obrestmi za energijo, ki je bila dobavljena med 15. septembrom 2020 in 22. februarjem 2023.
- 4 Sodišče je po uradni dolžnosti opravilo poizvedbe v registru prebivalstva za marec 2023. Na podlagi teh poizvedb je imel dolžnik V.Z.A. v letu 2000 prijavljen stalni naslov v Sofiji (Bolgarija) in od 6. marca 2010 dalje pri bolgarskih organih prijavljen trenutni naslov v drugi državi članici Evropske unije. Bolgarsko pravo ne omogoča navedbe določenega trenutnega naslova v tujini, ampak le zaznamek, v kateri državi se nahaja.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 5 Predložitveno sodišče ne navaja, ali se je predlagateljica v postopku v glavni stvari opredelila do predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

Prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje

- 6 S predlogom za sprejetje predhodne odločbe naj se razjasni, kakšne zahteve postavlja pravo Unije (zlasti ureditev v členu 4(1) in členu 5(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012, v skladu s katero je mogoče osebe s stalnim prebivališčem v državi članici tožiti le tam, kjer imajo svoje stalno prebivališče) nacionalnim sodiščem, če nasprotna stranka v enostranskem postopku pred izdajo končne odločbe ne more niti izpodbijati niti izrecno priznavati pristojnosti sodišča, pred katerim se je začel postopek. V obravnavani zadevi gre za postopek za izdajo plačilnega naloga, v katerem sodišče, pred katerim se je začel postopek, preizkusi razloge predlagatelja (upnik) predvsem v formalnem pogledu in nasprotnega udeleženca (dolžnik) pozove, da pojasni, ali bo uveljavljano terjatev izpodbijal ali ne. Če dolžnik terjatve ne izpodbija, stopi v položaj osebe, ki ji je bilo naloženo plačilo.
- 7 Po mnenju predložitvenega sodišča je Sodišče v svoji sodbi z dne 9. septembra 2021, Toplofikatsia Sofia in drugi (C-208/20 in C-256/20, EU:C:2021:719), že odločilo, da sodišče, ki je izdalo plačilni nalog, tega ne more razveljaviti, če ugotovi, da dolžnik ni imel naslova v državi sodišča. V takem primeru bi morali uvesti izvršbo, dolžnik pa bi se lahko, če med izvršilnim postopkom izve za izdani sklep, branil s pravnim sredstvom, ki je določeno v nacionalnem pravu, in na katero se nanaša razlagalna odločba št. 4/2013 OSGTK VKS.
- 8 V skladu z navedeno razlagalno odločbo št. 4/2013 OSGTK VKS so v členu 411(2), točka 4 (stalni naslov v Bolgariji), in točka 5 (običajno prebivališče v

Bolgariji), GPK urejene okoliščine sicer pogoj za izdajo plačilnega naloga, vendar jih glede na njihovo vrsto ni treba preizkusiti pred vročitvijo že izdanega sklepa. Če se izkaže, da je bil sklep izdan proti dolžniku, ki sploh nima stalnega naslova v Republiki Bolgariji, mora sodišče, ki izda plačilni nalog, sklep po uradni dolžnosti razveljaviti. Če pa ima dolžnik v tej državi stalni naslov, ne pa običajnega prebivališča, sodišče, ki izda plačilni nalog, izdanega sklepa ne more razveljaviti. Sodišče, ki izda plačilni nalog, namreč le preveri, ali ima dolžnik stalni naslov v Republiki Bolgariji, in če je tako, je pravilno vročitev mogoče opraviti bodisi preko druge osebe ali s pritrditvijo obvestila, tako da odpade preizkus, ali ima oseba svoje običajno prebivališče v tej državi.

- 9 Predložitveno sodišče meni, da je rešitev, ki jo je VKS glede določitve običajnega prebivališča dolžnika izbralo kot specifičen pogoj nacionalnega prava za izdajo plačilnega naloga, problematična zato, ker je skrajno restriktivna in ne ustreza učinkoviti uporabi absolutnega pogoja iz člena 5(1) Uredbe št. 1215/2012, v skladu s katerim je mogoče dolžnika, ki ima stalno prebivališče v Uniji, razen v izjemnih primerih, tožiti le v državi, v kateri ima svoje stalno prebivališče.
- 10 Težava je v tem, da se plačilni nalog proti dolžniku, ki ima prijavljen naslov v Bolgariji, dejansko vedno izda, neodvisno od tega, ali je navedel tudi naslov v tujini. V skladu z nacionalnim pravom (člen 411(1) GPK v povezavi s členom 93(1) in (2) ZGR) se namreč stalno prebivališče dolžnika, proti kateremu lahko bolgarsko sodišče izda plačilni nalog, določi po tem, ali je mogoče ugotoviti stalni naslov dolžnika, in v skladu s členom 93(2) in (4) ZGR ima bolgarski državljani svoj stalni naslov vedno na ozemlju Bolgarije in ga tudi ne more spremeniti, če se preseli v drugo državo članico. Tako se izvajanje v členu 21 PDEU zagotovljene pravice do prostega gibanja in svobodne izbire kraja bivanja za bolgarske državljane bistveno otežuje, saj bolgarski državljani pri izvajanju svobode ustanavljanja v drugi državi ostanejo vezani na bolgarsko ozemlje in so še naprej dolžni imeti nekoga na ozemlju Bolgarije, ki tam prejema njihovo pošto. Sicer bi lahko postali „žrtev“ plačilnega naloga, ki je bil izdan zoper njih, zoper katerega bi se lahko le težko branili.
- 11 To spravlja bolgarske državljane, ki so uveljavili svojo pravico do prostega gibanja in do svobode ustanavljanja v drugi državi članici Unije, v položaj možne „obrnjene“ diskriminacije glede na državljanstvo, ki pomeni kršitev člena 18 PDEU. Državljanke drugih držav članic Unije, ki stalno prebivajo v Bolgariji, se namreč povabi v skladu s členom 53 GPK na naslovu, ki so ga sporočili organom, pristojnim za priseljevanje, in ki (v skladu s členom 3(2), točka 2, Uredbe v povezavi s členom 93 in 94 ZGR) obsega stalni in trenutni naslov. Če tem državljanom drugih držav članic preneha njihovo prebivanje v Bolgariji, jih odjavijo in s tem ugasne tudi pristojnost bolgarskih sodišč za izdajo plačilnih nalogov proti njim. Bolgarski državljani pa se svojemu stalnemu naslovu ne morejo odpovedati in so v Bolgariji še dalje dolžni imeti nekoga za prejemnika, ki je pripravljen, prejemati sporočila. Tako se jih obravnava drugače kot tuje državljane, pri čemer pa zakon kot razlog za to obravnavanje navaja le poenostavitev za upravne organe.

- 12 Poleg tega, bolgarski državljan glede na člen 94(3) ZGR („Trenutni naslov bolgarskih državljanov, ki živijo v tujini, se v register prebivalstva vpiše le z imenom države, v kateri živijo.“) nima nobene možnosti, da bolgarski državi sporoči svoj točni naslov zunaj Bolgarije, kjer stanuje in kjer lahko prejme pošto. Prav tako ni možnosti, da bi uradno pustil kakšno kontaktno telefonsko številko ali navedel elektronski komunikacijski kanal. Bolgarska država dejansko svojim državljanom prepoveduje navesti kontakt, na katerem so dosegljivi zunaj njenega ozemlja.
- 13 Za izid postopka za izdajo plačilnega naloga, katerega uvedbo dolжник ne more predvideti, je odločilno, da se dolžniku sklep dejansko vroči na način, ki mu omogoča, da se zoper njega brani. Tako bi lahko svoje pravice v sodnem postopku uveljavil, vendar so te pravice zaradi restriktivne uporabe določb o registraciji naslova v tujini in zaradi razlagalne odločbe št. 4/2013 OSGTK VKS bistveno omejene, ker v skladu z razlagalno odločbo ni dopustno, da bi nacionalno sodišče, pred katerim se je začel postopek, zavrnilo izdajo plačilnega naloga, če je dolжник bolgarski državljan, ki je navedel trenutni naslov v tujini.
- 14 Zato je treba na eni strani odgovoriti na vprašanje, ali je v skladu s členom 5(1) Uredbe št. 1215/2012, da se mednarodna pristojnost nacionalnih sodišč za izdajo plačilnih nalogov ravna po nacionalnem pojmu stalnega prebivališča, ki se navezuje na stalni naslov, ki ne more biti v tujini. Po drugi strani je treba preveriti, ali je s to določbo v skladu, da sodišče, pred katerim je bil začel postopek, za določitev stalnega prebivališča ne sme uporabiti podatkov o trenutnem prijavljenem naslovu dolžnika, kot je določeno v razlagalni odločbi št. 4/2013 OSGTK VKS.

Tretje vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Treba je opozoriti, da je ureditev v členu 5(1) Uredbe št. 1215/2012 (osebe s stalnim prebivališčem v Uniji je treba tožiti v kraju njihovega stalnega prebivališča) za države članice sicer zavezujoča, vendar ne velja brez izjeme, saj Uredba določa vrsto posebnih pristojnosti za spore iz določenih vrst pravnih razmerij. V obravnavanem primeru gre za pogodbo o dobavi toplotne energije za nepremičnino v mestu Sofija, tako da v skladu s členom 7, točka 1(b), druga alineja (alternativno v skladu z (a)) Uredbe št. 1215/2012 pristojnost bolgarskih sodišč temelji na pogodbenem kraju izpolnitve. To pa ne pomeni, da vprašanje, ali obstaja stalno prebivališče v Bolgariji, ob upoštevanju te okoliščine, ni pomembno za odločitev o sporu, ki poteka pred predložitvenim sodiščem.
- 16 Razlog za to je, da izdaja plačilnega naloga v skladu z nacionalnim pravom ne pomeni splošnega postopka za reševanje civilnih sporov, ampak je neke vrste poenostavitev za določene upnike, ki jo je mogoče uveljaviti le ob izpolnitvi več posebnih pogojev. Eden teh pogojev po bolgarskem pravu je, da mora imeti dolжник običajno prebivališče v Bolgariji. Ta pogoj ne izhaja iz prava Unije, temveč iz nacionalnega prava; če pa ga uvede država, pa zanj velja prepoved diskriminacije iz člena 18 PDEU.

- 17 Ob teh okoliščinah je treba na drugo vprašanje odgovoriti le glede na to, ali je prepoved za nacionalna sodišča, ki je bila izrečena z razlagalno odločbo št. 4/2013 OSGTK VKS, da bi trenutni naslov šteli za kazalnik, da dolžnik nima običajnega prebivališča v Bolgariji, dopustna glede na to, da privede do „obrnjene“ diskriminacije (člen 18 PDEU). V obravnavanem primeru se bolgarske državljanke, ki zapustijo Bolgarijo, obravnava slabše, saj morajo v skladu s sodno prakso imeti dopisnika v tej državi, da bi se lahko branili zoper izdajo plačilnega naloga proti sebi, saj sodišče nima možnosti, da bi po uradni dolžnosti upoštevalo njihovo izjavo, da so svoje stalno prebivališče prestavili v drugo državo članico. Za osebe s tujim državljanstvom, ki imajo svoje običajno prebivališče v Bolgariji in zapustijo državo, pa taka dolžnost ne obstaja, z njihovim odhodom pa bolgarska sodišča v celoti izgubijo tudi pristojnost za izdajo plačilnih nalogov.

Četrto vprašanje za predhodno odločanje

- 18 Če sledimo zahtevam razlagalne odločbe št. 4/2013 OSGTK VKS (v skladu s katero navedba trenutnega prijavljenega naslova v drugi državi članici, če je dolžnik bolgarski državljan, ni zadosten kazalnik za to, da ima svoje običajno prebivališče v smislu postopkovnih pogojev za izdajo plačilnega naloga v drugi državi), se predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko ta postopkovni pogoj ob upoštevanju svojih lastnih dolžnosti, ki izhajajo iz prava Unije, vseeno po uradni dolžnosti preizkusi, čeprav mu VKS to prepoveduje.
- 19 Zlasti je Sodišče v sodbi z dne 19. decembra 2012, Alder (C-325/11, EU:C:2012:824) ugotovilo, da se ne uporablja nacionalna zakonodaja, v skladu s katero je dolžna ena stranka sodnega postopka, ki ima prebivališče v drugi državi članici Unije kot državi, pred sodiščem katere je bil začel postopek, imenovati prejemnika v zadnjenavedeni državi. V obravnavanem primeru je treba področje uporabe takega pravila razširiti, saj se v skladu z bolgarskim pravom plačilni nalog, ki je bil izdan proti dolžniku, vroči na njegovih prijavljenih naslovih v tej državi.
- 20 Da bi zagotovili učinkovito izvajanje v sodbi Alder ugotovljene zahteve, da sodnih pisanj ni treba vročiti le v državi, pred sodiščem katere je bil začel postopek, predložitveno sodišče meni, da se z določbo v členu 22 Uredbe št. 2020/1784 (če je potrebna tudi vročitev sklepa v obravnavani zadevi) morda zahteva, da predložitveno sodišče v primerih, v katerih so podani kazalniki, da ima dolžnik, ki je bolgarski državljan, trenutni naslov v tujini, pridobi nadaljnje informacije o običajnem prebivališču tega državljana.
- 21 Učinkovita uporaba ureditve v členu 4(1) Uredbe št. 1215/2012, v skladu s katero je treba dolžnika načeloma tožiti v kraju njegovega stalnega prebivališča, zato predpostavlja, da nacionalno sodišče, ki naj plačilne naloge načeloma izdaja le proti osebam, ki imajo svoje običajno prebivališče na ozemlju države tega sodišča, določi stalno prebivališče dolžnika. Predložitveno sodišče meni, da mora, ker nacionalno pravo ne nudi nobene možnosti določitve dolžnikovega naslova zunaj

Bolgarije, uporabiti možnost, ki jo določa člen 7 Uredbe št. 2020/1784, da določi naslov v tujini.

DELOVNI DOKUMENT